

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„5G DIEGIMAS EUROPOS SĄJUNGOJE. VĒLAVIMAS DIEGTI TINKLUS, KURIŲ SAUGUMO KLAUSIMAI VIS DAR NEIŠSPREŠTI“ PASTABAS

SANTRAUKA

Komisijos įvadinės pastabos

I. Spartus ir saugus 5G tinklų diegimas yra vienas svarbiausių Europos Komisijos prioritetų. 5G tinklų apsauga nuo kibernetinių grėsmių susijusi su grėsmių ir rizikos vertinimu ir mažinimu. Valstybės narės, padedamos Komisijos ir ENISA, kartu nustatė ir įvertino šias grėsmes ir riziką ir tuo remiantis buvo nustatytas visapusiškų priemonių šiai rizikai mažinti rinkinys. Nors kai kuriose valstybėse narėse darbas vis dar vyksta, didžioji dauguma valstybių narių jau sugriežtino arba šiuo metu griežtina 5G tinklų saugumo reikalavimus, remdamosi ES priemonių rinkiniu.

ES priemonių rinkinys pripažintas visapusiška kovos su 5G saugumui kylančia rizika sistema.

ES lygmeniu koordinuojami 5G kibernetinio saugumo veiksmai ir ES priemonių rinkinys dera su platesne Europos elektroninių ryšių tinklų ir kitų ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos sistema ir papildo esamas priemones, pavyzdžiui, Europos elektroninių ryšių kodeksą, Telekomunikacijų sistemą, Kibernetinio saugumo aktą, Tinklų ir informacinių sistemų saugumo direktyvą (TIS direktyvą) ir atitinkamais atvejais Sutartyje ir ES pagrindinių teisių chartijoje nustatytas laisvo judėjimo taisyklės.

III. Ateityje 5G atliks svarbų vaidmenį mūsų skaitmeninėje ekonomikoje ir visuomenėje. Turime užtikrinti 5G tinklų kibernetinį saugumą ir atsparumą didėjančioms kibernetinėms grėsmėms ir incidentams. Todėl Komisija ir valstybės narės nustatė koordinavimo procesą, kuriuo siekiama apibrėžti ir įgyvendinti visapusišką 5G saugumo sistemą, t. y. 2020 m. sausio mėn. patvirtintą rizikos mažinimo priemonių rinkinį, kad būtų galima veiksmingai ir koordinuotai šalinti pagrindinius 5G tinklams kylančius pavojus, pavyzdžiui, nusikalstamo įsilaužimo, šnipinėjimo ir sabotazo riziką. Nors kai kuriose valstybėse narėse darbas vis dar vyksta, didžioji dauguma valstybių narių jau sugriežtino arba šiuo metu griežtina 5G tinklų saugumo reikalavimus, remdamosi ES priemonių rinkiniu.

VII. ES priemonių rinkinyje numatyta sistema, kuria siekiama skatinti veiksmų nuoseklumą vidaus rinkoje, kartu atsižvelgiant į nacionalinę saugumo kompetenciją šioje srityje.

Kalbant apie valstybių narių požiūrį į didelės rizikos tiekėjus, Komisija mano, kad galutinį vertinimą bus galima atlikti tik tada, kai bus gauta daugiau informacijos.

Kol sistema įgyvendinama, Komisija, siekdama skatinti nacionalinių metodų suderinimą ir konvergenciją, bendradarbiauja su valstybėmis narėmis TIS bendradarbiavimo grupėje.

IX. Pirma įtrauka – Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Antra įtrauka – Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Trečia įtrauka – Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija vertinimą atliks atsižvelgdama į nacionalinę kompetenciją.

IVADAS

04. Komisija pripažįsta, kad 5G tinklų saugumo rizika egzistuoja, tačiau pabrėžia, kad 5G tinklų technologijos ir standartai taip pat gali užtikrinti didesnę saugumą nei ankstesnių kartų tinklai.

PASTABOS

30. Nors 4G ryšys jau dabar leidžia teikti daugybę paslaugų, 5G ryšys – didžiulis šuolis ir esminis pokytis, palyginti su 4G ryšiu, todėl pagrindinis uždavinys – pereiti nuo 4G prie 5G tinklų, 5G ryšį diegiant visoje ES. Skaitmeninės atskirties rizika visada yra, tačiau šią problemą planuojama spręsti nustatant politikos prioritetą politikos programoje „Skaitmeninio dešimtmečio kelias“, atsižvelgiant į 5G tikslo iki 2030 m. užtikrinti 100 proc. aprėptį visose apgyvendintose vietovėse siekimo trajektoriją, ir taip padedant valstybėms narėms imtis veiksmų šioje srityje, ypač dėl prieigos kaimo vietovėse.

32. 5G stebėjimo centras – patikimas šaltinis, leidžiantis stebėti 5G diegimą ES ir už jos ribų, nors pasitaikė ir trūkumų. Komisijos tarnybos tikisi, kad naujasis rangovas suteiks daugiau naujausios informacijos.

Bendras Komisijos atsakymas į 48 ir 49 dalių pastabas

Komisija mano, kad pasirinkta priemonė (rekomendacija) ir bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis metodas siekiant nustatyti riziką ir jos mažinimo priemonės yra tinkamiausias būdas greitai, veiksmingai ir suderintai spręsti 5G saugumo rizikos problemas.

Komisija nusprendė parengti rekomendaciją ir bendradarbiauti su valstybėmis narėmis nustatant riziką bei jos mažinimo priemones, atsižvelgdama į tai, kad šis klausimas yra sudėtingas, apima įvairias nacionalines ir ES kompetencijos sritis ir turi svarbų nacionalinio saugumo aspektą. Be to, Komisija atsižvelgė į tai, kad aplinkybės valstybėse narėse (rinkos struktūra, kibernetinio saugumo pajėgumai, žvalgybos informacija apie grėsmes ir kt.) labai skiriasi.

ES priemonių rinkinys – tai lanksti, rizika grindžiama priemonė saugumo uždaviniams spręsti, kuri leido laiku ir veiksmingai valdyti 5G kibernetinio saugumo aspektus.

2020 m. sausio mėn. komunikate „Saugaus 5G ryšio diegimas ES. ES priemonių rinkinio įgyvendinimas“ Komisija skelbė, kad ji teiks paramą įgyvendinant rinkinio priemones, susijusias su saugumo reikalavimais, visų pirma susijusiais su atitinkamomis Europos elektroninių ryšių taisyklių nuostatomis, ir apsvarstys galimų įgyvendinimo aktų, kuriuose būtų išsamiai išdėstytos techninės ir organizacinės saugumo priemonės, pridėtinę vertę, kad būtų papildytos nacionalinės taisyklės ir padidintas operatoriams privalomų saugumo priemonių veiksmingumas ir nuoseklumas.

Bendras Komisijos atsakymas į 51 ir 52 dalių pastabas

Atlikdama Komisijos rekomendacijos peržiūrą, kuri vyko 2020 m. gruodžio mėn., Komisija apklausė visų valstybių narių kompetentingas institucijas. Jų vertinimu, Europos koordinuoti veiksmai 5G kibernetinio saugumo srityje buvo vykdomi laiku, yra veiksmingi ir proporcingi. Nacionalinių institucijų, Komisijos, ENISA ir kitų susijusių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimo metodas laikytas tinkamu šiam sudėtingam klausimui spręsti. Jis leido laiku nustatyti bendrus tikslus ir metodikas, o valstybėms narėms – pritaikyti priemones prie savo nacionalinių aplinkybių.

ES priemonių rinkinyje ir 2020 m. liepos mėn. paskelbtoje TIS bendradarbiavimo grupės pažangos ataskaitoje rekomenduojama nustatyti įgyvendinimo planus ir (arba) pereinamuosius laikotarpius tiems operatoriams, kurie dar prieš priimant ES priemonių rinkinį pradėjo naudoti didelės rizikos tiekėjų įrangą arba jau buvo sudarę sutartis su didelės rizikos tiekėjais (pvz., atsižvelgiant į įrangos atnaujinimo ciklus, ypač perėjimą nuo neautonominių prie autonominių 5G tinklų).

55. Komisija atkreipia dėmesį į Europos Audito Rūmų pateiktas pastabas.

Nuo tada, kai buvo susitarta dėl ES priemonių rinkinio, siekdamas dar labiau paremti priemonių įgyvendinimą TIS bendradarbiavimo grupėje dalyvaujančios kompetentingos nacionalinės institucijos daug kartų keitėsi informacija apie priemonių rinkinyje numatytus didelės rizikos tiekėjų vertinimo kriterijus.

56. ES priemonių rinkinyje rekomenduojama vertinant tiekėjų rizikos profilį atsižvelgti į ES koordinuotame rizikos vertinime nurodytus rizikos veiksnius ir į konkrečios šalies informaciją (pvz., nacionalinių saugumo tarnybų atliktą grėsmių vertinimą ir pan.).

61. Tiekėjo gebėjimas užtikrinti tiekimą yra vienas iš ES priemonių rinkinyje rekomenduojamų tiekėjų rizikos profilio vertinimo kriterijų. Gebėjimą užtikrinti tiekimą taip pat gali paveikti galimos prekybos sankcijos, skirtos konkrečiam tiekėjui, kaip nurodyta ES koordinuoto rizikos vertinimo rizikos scenarijuje „Priklausomybė“.

Bendras Komisijos atsakymas į 70 ir 73 dalių pastabas

TIS bendradarbiavimo grupėje Komisija ir valstybės narės dalijasi išsamia informacija apie priemonių rinkinio įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu. Už neviešos informacijos atskleidimą visuomenei atsako valstybės narės.

Bendras Komisijos atsakymas į 74–76 dalių ir 5 langelio pastabas

ES priemonių rinkinyje numatyta sistema, kuria siekiama skatinti veiksmų nuoseklumą vidaus rinkoje, kartu atsižvelgiant į nacionalinę saugumo kompetenciją šioje srityje.

Kalbant apie valstybių narių požiūrį į didelės rizikos tiekėjus, Komisija mano, kad galutinį vertinimą bus galima atlikti tik tada, kai bus gauta daugiau informacijos.

Kol sistema įgyvendinama, Komisija, siekdama skatinti nacionalinių metodų suderinimą ir konvergenciją, bendradarbiauja su valstybėmis narėmis TIS bendradarbiavimo grupėje.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

81. Spartus ir saugus 5G tinklų diegimas yra vienas svarbiausių Komisijos prioritetų. 5G tinklų apsauga nuo kibernetinių grėsmių susijusi su grėsmių ir rizikos vertinimu ir mažinimu. Valstybės narės, padedamos Komisijos ir ENISA, kartu nustatė ir įvertino šias grėsmes ir riziką ir tuo remiantis buvo nustatytas visapusiškų priemonių šiai rizikai mažinti rinkinys. Nors kai kuriose valstybėse narėse darbas vis dar vyksta, didžioji dauguma valstybių narių jau sugriežtino arba šiuo metu griežtina 5G tinklų saugumo reikalavimus, remdamosi ES priemonių rinkiniu.

ES priemonių rinkinyje numatyta visapusiška sistema, skirta 5G saugumo rizikai šalinti.

83. 5G ryšys yra didžiulis šuolis ir esminis pokytis, palyginti su 4G ryšiu, todėl pagrindinis uždavinys siekiant išvengti skaitmeninės atskirties – pereiti nuo 4G ryšio prie 5G ryšio visoje ES.

5G ryšio specifikacijos apima daugybę veiklos rodiklių, visų pirma susijusių su vertikaliu naudojimu. Tai, be kitų dalykų, gali būti patikimumo reikalavimai, paslaugos įdiegimo greitis, įgyvendinimo lankstumas, saugumo lygis.

1 rekomendacija. Skatinti tolygų ir savalaikį 5G tinklų diegimą ES

a) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija kartu su valstybėmis narėmis parengs bendrą pageidaujamos 5G tinklų paslaugų kokybės apibrėžtį. Komisija, atsižvelgdama į Europos skaitmeninį dešimtmetį ir siūlomą sprendimą dėl Skaitmeninės politikos programos iki 2030 m., ketina bendradarbiauti su valstybėmis narėmis nustatant bendrą požiūrį į 5G paslaugų kokybę ES, įskaitant matavimų ir stebėsenos duomenų palyginamumą.

Paslaugų kokybė apima ne tik spartą ir delsą, bet ir daugybę veiklos rodiklių, ypač susijusių su vertikaliuoju naudojimu.

Komisija ketina bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis apibrėžti tokius matavimus, taip pat kasmet atlikti patikras ir rekomenduoti politikos kryptis, priemones ir veiksmus, kad iki 2030 m. būtų pasiekta visiška 5G ryšio aprėptis.

Skaitmeninės politikos programa bus nustatytas patikimas valdymas, pagrįstas stebėsenos ir bendradarbiavimo mechanizmu, kuriuo bus užtikrinama pažanga siekiant politikos programos tikslų, įskaitant 5G diegimą, ir teikiamos rekomendacijos valstybėms narėms imtis taisomųjų veiksmų šioje srityje.

b) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

c) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

2 rekomendacija. Skatinti koordinuotą valstybių narių požiūrį į 5G saugumą

a) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija kartu su valstybėmis narėmis įvertins, ar reikia tolesnių veiksmų arba paramos, pavyzdžiui, gairių, susijusių su tam tikrais ES priemonių rinkinio aspektais.

b) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Stebėseną ir ataskaitų teikimą vykdys Komisija, visapusiškai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir ENISA.

c) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

3 rekomendacija. Stebėti valstybių narių požiūrį į 5G saugumą ir vertinti šio požiūrio skirtumų poveikį veiksmingam bendrosios rinkos veikimui

a) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

b) Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija vertinimą atliks atsižvelgdama į nacionalinę kompetenciją.

Pagal ES priemonių rinkinį valstybės narės turi nuspręsti dėl tikslios svarbiausiems objektams, kurie ES koordinuotame rizikos vertinime apibrėžti kaip ypatingos svarbos ir jautrumo (pvz., atliekantiems pagrindinio tinklo funkcijas, tinklo valdymo ir koordinavimo funkcijas ir prieigos tinklo funkcijas), taikytinų tinkamų apribojimų ir (arba) būtinų išimčių taikymo srities, kad būtų veiksmingai sumažinta nustatyta rizika ir atsižvelgta į nacionalinių žvalgybos tarnybų atliktą grėsmės vertinimą. Valstybės narės turi teisę imtis priemonių, susijusių su nacionaliniu saugumu, be kita ko, taikyti apribojimus didelės rizikos tiekėjams arba neleisti jiems dalyvauti pirkimo procedūrose.